”Allmänläkarna är nyckeln till bättre vård”

Många hamnar på akuten eftersom ingen allmänläkare har tid för patienten, skriver artikelförfattarna.
Foto: Claudio Bresciani/TT

Detaljstyrning och skiftande politiska idéer i olika regioner skapar hinder för en professionellt utvecklad vård. Fler allmänläkare som följer patienten är nödvändigt, skriver Nätverket mot olämplig styrning av sjukvården.

Publicerad 2023-09-18

DEBATT | SJUKVÅRDEN

Det här är en argumenterande text med syfte att påverka. Åsikterna som uttrycks är skribentens egna.

Brist på allmänläkare har skapat negativa följdverkningar för hela sjukvårdssystemet. Endast 30 procent av invånarna har en fast läkare i primärvården – i jämförbara länder är det 80-90 procent. Det finns vetenskapligt belagda samband mellan kontinuitet, mätt som antal år med samma läkare, och minskade besök på jourtid, färre akuta sjukhusinläggningar och lägre dödlighet.

Många hamnar på akuten eftersom ingen läkare har kännedom om, kan ansvara för, eller har tid för patienten. Läkare som saknar vårdrelation till patienten blir mer osäkra, vilket leder till onödiga åtgärder och överbehandling för att undvika misstag. Men även underbehandling och undermålig uppföljning kan orsakas av dålig bemanning. Resultatet är vårdskador, lidande och felaktiga prioriteringar av resurser.

Om allmänläkare saknas, tenderar patienter att bli kvar på sjukhusens mottagningar, vilket skapar köer.

Tidigare beslutade Socialstyrelsen om antal och fördelning av utbildningstjänster (ST) inom allmänmedicin. Landstingen tog över ansvaret 1992, och då minskade antalet ST drastiskt. Numera söker man reparera detta genom att öka antalet ST, men många hoppar av eller går ner i arbetstid på grund av en orimlig arbetsbörda. Endast 40 procent av

allmänläkarna arbetar idag heltid, men merparten kan tänka sig heltid, givet en avgränsning av uppdraget genom en medicinskt grundad styrning. Här finns en stor potentiell resurs till bättre bemanning och kontinuitet.

Fler ogenomtänkta politiska beslut har främst drabbat personer inom hemsjukvården och äldrevårdsenheterna.

Resultatet av Ädelreformen 1992 innebar att landstingens slutenvård för äldre överfördes till kommunerna. Uppföljningen 1996 visade betydande brister, såsom sämre medicinsk kvalitet på grund av bristfällig läkarmedverkan, kommunikationsproblem och felaktigheter i läkemedelsordinationer. Den Nationella handlingsplanen år 2000 skulle, med stöd av en bred majoritet i riksdagen, råda bot på detta. Socialstyrelsens utvärdering visade ingen förbättring trots många miljarder i statliga stöd.

I en förlängning av Ädelreformen överfördes även hemsjukvården till flertalet kommuner och banden till primärvården skars av. Vårdens viktigaste team, allmänläkaren och distriktssköterskan, ställdes utanför. Hemsjukvårdspatienterna spreds till en mängd kommunsköterskor, vilka behövde samarbeta med olika läkare i regionerna. Följden blev avsaknad av stabil arbetsrelation, och därmed sämre förståelse hos både kommunsköterskor och läkare för de äldres mångfacetterade behov.

Vårdvalsreformen 2008 öppnade primärvården som en marknad för investering av riskkapital. Många läkarledda vårdcentraler med andra incitament och utan förutsättningar för konkurrens och ekonomistyrning är nu uppköpta av vårdkoncerner, som äger en allt större andel av landets vårdcentraler. Dessutom förbjöds listningstak och kravet på specialistkompetens i allmänmedicin för läkare i primärvården slopades, vilket ytterligare fjärmat vården från fokus på patientnytta. Prioriteringar grundade i Hälso- och sjukvårdslagens portalparagraf om vård efter behov, har ersatts av ersättningsmodeller som styr mot efterfrågan. Dessa faktorer har ökat den etiska stressen hos läkare och andra sjukvårdsprofessioner.

Genom ansvarstagande från professionen har kompetensen hos flertalet ändå kunnat utvecklas. Svensk Förening för Allmänmedicin (SFAM) har framgångsrikt arbetat med examinationer, utbildning och nätverk för handledare. Men parallellt finns många direkt olämpliga läkare och läkare utan relevant utbildning, inte minst bland hyrläkare och nätläkare. Detta driver en ojämlikhet, där mer behövande och resurssvagare patienter får sämst vård.

Återkommande politiska utspel, såsom hälsosamtal och obligatorisk registrering av osunda levnadsvanor, tränger undan vård för kroniskt sjuka. Vårdcentraler tvingas etablera nischade mottagningar, oftast till ringa nytta. Mängder av sjuksköterskor sysslar med ”triage”, vilket syftar till att hantera läkarbristen genom att avvisa eller hänvisa patienten till annan instans. Sjuka och oroliga människor söker sig fram i de kanaler som finns, vilket skapar oreda och kostnader inom annan del av sjukvården.

Sverige har ett högt antal läkare per invånare, men har samtidigt världens lägsta andel allmänläkare.

Problemen i dagens sjukvård hänger samman med maktstruktur och styrsystem. Detaljstyrning och skiftande politiska idéer i 21 olika regioner, understödda av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), skapar hinder för en professionellt utvecklad vård. För att rädda sjukvården föreslår vi konkreta förändringar:

1. Primärvården grundas på småskaliga gruppmottagningar med egenföretagande eller offentligt anställda allmänläkare med personliga kontrakt.
2. Lagstiftningen skall stödja att alla invånare har en egen allmänläkare.
3. Allmänläkare skall ha ett personligt ansvar för ett maxantal listade invånare.
4. Bättre möjligheter för forskning och fortbildning för läkare i primärvården.
5. Fortbildningsprogram för läkare som vill erhålla specialistkompetens i allmänmedicin införs i stor skala.
6. Ett nationellt professionellt organiserat sjukvårdssystem baserat på grundläggande medicinska principer införs för att säkerställa en jämlik och effektiv sjukvård av hög kvalitet.

Genomförs detta kan spelplanen ändras. SKR:s och regionernas maktmonopol upphör och stora vårdbolag kan inte såsom ”vårdgivare” teckna avtal om att utföra offentligt finansierad sjukvård. Då finns förutsättningar för en ändamålsenlig styrning av hela sjukvården.

Nätverket mot olämplig styrning av sjukvården:
Jonas Sjögreen

allmänläkare
Stella Cizinsky
kardiolog
Gunnar Akner
docent, geriatriker
Christer Andersson
professor em, allmänläkare
Isis Amer-Wåhlin
gynekolog
Staffan Bergström
professor em, gynekolog
Eric Bertholds
läkare internmedicin
Anders Biörklund
öronläkare
Carina Blomström Lundqvist
professor, kardiolog
Kurt Boman
professor em, kardiolog, allmänläkare
Claes Brodin
kirurg
Ola Brodin
docent, onkolog
Michael Broomé
docent, intensivvårdsläkare
Catarina Canivet
allmänläkare
Monica Christiansson
allmänläkare
Gunilla Dored
psykiater
Mats Eliasson
professor em, internmedicin
Sven Engström
allmänläkare
Mats Ericsson
infektionsläkare
Mats Eriksson
professor em, endokrinolog
Helena Erlandsson
gynekolog
Nils Feltelius
docent, reumatolog
Elisabeth Fernell
professor, barnneurolog
Jan Fornander
allmänläkare
Magnus Fovaeus
docent, urolog
Jan Fridén
laboratorieläkare
Bertil Hagström
allmänläkare
Bengt Hansson
allmänläkare
Ejda Hassler
allmänläkare
Bengt Hjelmqvist
allmänläkare
Herman Holm
psykiater
Magnus Högström
kirurg
Magnus Isacson
allmänläkare
Lars Jacobsson
professor, psykiater
Bengt Järhult
allmänläkare
Thomas Kellerth
kardiolog
Lars Kihlström
neurokirurg
Gunnar Klein
professor, allmänläkare
Oskar Knutsson
läkare, palliativ medicin
Andris Kreicbergs
professor em, ortoped
Göran Kurlberg

docent, kirurg
Kjell Larsson
professor em, lungläkare
Jerzy Leppert
professor em, allmänläkare
Elizabeth Lichtenstein
intensivvårdsläkare
Magnus Lichtenstein
barnläkare
Johan Ljungberg
allmänläkare
Dan Lundblad
docent, kardiolog
Gudmar Lundqvist
fd sjukhusdirektör
Rurik Löfmark
docent, kardiolog
Johan Löfqvist
kirurg och allmänläkare
Per Magnusson
ortoped
Tiit Mathiesen
professor, neurokirurg
Ulf Måwe
allmänläkare
Pelle Netz
docent, ortoped
Gunnar Nyberg
docent, invärtes medicin
Lena Nylander
psykiater
Andreas Nyström
ortoped
Per Olof Osterman
docent, neurolog
Marcus Persson
psykiater
Christer Petersson
allmänläkare
Sven Román
barn- och ungdomspsykiater
Alexander Roslin
allmänläkare
Jörgen Rutegård
docent, kirurg
Mats Rydberg
allmänläkare
Lars Rydén
senior professor, kardiolog
Christian Schmitt
allmänläkare
Anna Schultz
ST i allmänmedicin
Marie Sundquist
kirurg
Robert Svartholm
allmänläkare
Töres Theorell
professor em, socialmedicin
Ulf Thilén
docent, kardiolog
Andreas Thörneby
allmänläkare
Maria Truedsson
allmänläkare
Dag Ursing
läkare invärtesmedicin
Sofia Walde
gynekolog
Anders Waldenström
professor em, kardiolog
Annika Wassberg Strindberg
allmänläkare
Robert Westberg
allmänläkare
Gunnel Westberg
kirurg och allmänläkare
Bo-Göran Widman
kirurg
Hans Wingstrand

professor em, ortoped
Maria Wolf
allmänläkare
Peje Åstrand
läkare invärtes medicin
Eva Öhrner
psykiater

Vill du debattera? Klicka här för mer info.

Visa diskussion (5)

RELATERADE ÄMNEN Vårdpolitik Sjukvård Läkarbristen SKR, Sveriges kommuner och regioner

Debatt

”Kronans fall är till stor del självförvållat”

Foto: Martina Holmberg/TT

Att se kronkursens fall som temporärt och en följd av illa informerade marknadsaktörer är att missa problemet. Det finns rationella orsaker till skepsisen mot den svenska valutan, skriver Anders Ögren.

Publicerad 2023-09-18

DEBATT | KRONAN

Det här är en argumenterande text med syfte att påverka. Åsikterna som uttrycks är skribentens egna.

Ingen har undgått att den svenska kronan nu närmar sig 12 kronor per euro. I ett längre perspektiv innebär det att den svenska valutan tappat en tredjedel av sitt värde gentemot euron sedan krisen 2008. Detta trots att vi inte drabbades av krisen i lika hög grad som de flesta euroländer och USA. Kronfallet är allvarligt eftersom det späder på inflationen ytterligare genom ökade importpriser, eventuella utlandslån blir också dyrare eftersom Sverige aldrig får låna i svenska kronor och skulle kronkursen fortsätta att dala kan det leda till finansiell instabilitet. Med tanke på detta är det märkligt att företrädare för finansbranschen, politiker, centralbanksrepresentanter med flera verkar se den fallande kronkursen som temporär och ett utbrott för en icke-rationell marknad.

Nu senast i SvD menade Nordeas chefsekonom att en missvisande bild av Sverige målas upp i utländsk media. En lösning på problemen skulle således vara att finansministern ägnar sig åt något slags informationskampanj för att visa marknadens aktörer att denna bild är felaktig. Problemet är att vi skulle kunna producera hur glättiga broschyrer som helst om hur stark svensk ekonomi är utan att det skulle göra någon skillnad, eftersom det finns rationella orsaker till att marknadens aktörer ser med skepsis på den svenska valutan. Att påstå att kronkursens fall är temporärt och beror på illa informerade marknadsaktörer är således improduktivt om man syftar till att verkligen förstå problemet för att kunna lösa det.

I artikeln ovan framförs i huvudsak två argument för att situationen med kronans fall inte är så alarmerande. Det första är att Sverige är ett litet land med en liten ekonomi. Internationella aktörer saknar därmed incitament att hålla den svenska valutan. Det finns en viss logik i argumentet om man jämför med till exempel den amerikanska dollarn och euron men samtidigt är en valutas styrka inte nödvändigtvis korrelerad med ett lands eller en ekonomis storlek. Många mindre länder har undgått de problem som Sverige har, exempelvis Schweiz och Danmark. Visserligen har Danmark knutit sin valuta till euron, men det innebär också att Danmark klarat att hålla sin valuta stabil mot euron på eget bevåg. Att ensidigt upprätthålla en fast växelkurs är på intet sätt enkelt, något vi lärde oss under 1990-talskrisen när den fasta kronan tvunget övergavs. En annan uppenbar anledning att argumentet inte håller är kronans förändrade värdering över tid, det är inte så att den på något sätt är korrelerad till vår storlek som land.

Det andra argumentet är att till följd av den låga statsskulden så behöver aktörerna inte oroa sig för vår höga privata skuldsättning. Detta är illustrativt för det missriktade fokus som läggs på statsskulden som grund för en välfungerande ekonomi. Vi behöver inte gå längre tillbaka i tiden än till krisen 2008 för att konstatera att flera länder med hög privat skuldsättning och låg statskuld fick ekonomiska problem, till exempel Irland och Spanien. Sverige hade hög skuldsättning inom den privata sektorn men låg utländsk statsskuld innan 1990-talskrisen, något som alla vet hjälpte föga. Det motsatta exemplet är Japan, vars statskuld är en av världens högsta men där valutan trots detta inte gjort samma resa som den svenska kronan.

Ett av skälen till den svenska valutans status som skräpvaluta, det vill säga en valuta man som investerare gör sig av med så fort man kan vid ekonomisk osäkerhet, är en under lång period ensidigt expansiv penningpolitik som visar att den svenska valutan inte är att räkna med som värdebevarare. När krisen kom 2008 var Sverige ett av de länder som klarade sig bäst. Trots det störtdök kronan våren 2009 till att nå bottennoteringen runt 11,50 från att innan krisen ha pendlat runt 9,15 SEK per euro. Detta alltså trots att Sverige hade starka finanser och inte samma exponering mot de risktillgångar som präglade banker i USA och andra länder i Europa. Kronan föll därför att Riksbanken förde en expansivare penningpolitik än andra centralbanker. ECB och FED tog visserligen också fram räntevapnet och sänkte räntan och under en period så återhämtade sig kronan och stärktes mot både dollarn och euron – något som var logiskt med tanke på att svensk ekonomi då hade bättre förutsättningar än både euroländerna och USA. Sommaren 2012 var euron så låg som 8,20 kronor. Detta var när USA:s statskuld för första gången i historien hade nedgraderats från högsta säkerhetsnivå och den europeiska skuldkrisen och eurons framtid debatterades dagligen.

Riksbankens svar på den förbättrade valutakursen var igen att sänka räntorna både snabbare och i högre utsträckning än sina kollegor vid centralbankerna i Europa och USA. Trots att kronan redan 2014 sjunkit till en lägre nivå än innan krisen 2008 så fortsatte Riksbanken sin lågräntepolitik med hänvisning till inflationen. Under hela perioden, liksom nu, hade ECB och FED högre räntesatser. Signalerna till marknadens aktörer blev med tiden tydliga, att hålla svenska kronor är en onödig risk jämfört med andra valutor. Det visas av att kronan vid internationella händelser som skakat marknader sjunkit snabbare och mer än övriga valutor: så var fallet vid brexitomröstningen, när Trump valdes till USA:s president, vid coronakrisens utbrott och nu under rådande turbulens med krig i Europa.

Trots nio år av fallande valutakurs är räntorna i Sverige fortfarande lägre än hos ECB och FED och räntehöjningarna försiktigare. Riksbankens ledning är dessutom öppet oenig även om dessa höjningar. Det finns med andra ord ingenting som signalerar till aktörer att den svenska kronans utveckling ska vända. Visst kan man invända att räntehöjningar har en negativ effekt med tanke på den höga privata skuldsättningen i Sverige – men också den är ett resultat av Riksbankens genomgående generösa penningpolitik.

Hur har det då blivit så här? Skälet är att Riksbanken har låtit förenklade modeller med en övertro på kopplingen mellan ränta och inflation dominera, trots att många variabler utanför dessa modeller sedan länge visat på uppenbara problem med penningpolitiken. Man har låst sig vid inflationsmålet men samtidigt låtit tillgångspriser rusa – eftersom de av någon outgrundlig anledning inte ingår i modellen. Man har dessutom agerat kortsiktigt utan att se på utvecklingen över längre tid. I ekonomisk historia talar man om penningpolitik som en konst och inte en strikt vetenskap, där konsten innebär att kunna hålla fingret på många variabler samtidigt, något som kräver ett brett och långsiktigt perspektiv, vilket uppenbarligen saknats.

Vad kan man då göra? Det beror på vad penningpolitiken syftar till men om man verkligen vill hejda kronans fall måste man ge tydliga och konsekventa signaler till marknaden under en längre tid att man önskar använda också penningpolitiken för att stävja utvecklingen. Dagens räntenivå är inte hög historiskt sett och ECB:s och FED:s räntor har genomgående varit och är fortfarande högre än Riksbankens. En stramare penningpolitik kommer inte vara populär men det finns inga lätta lösningar i den situation vi nu befinner oss.

Anders Ögren
professor i ekonomisk historia, Uppsala universitet

LÄS ÄVEN

Ny botten: Tolv kronor för en euro

NÄRINGSLIV Igår 11:38

Vill du debattera? Klicka här för mer info.

Visa diskussion (17)

RELATERADE ÄMNEN Euron Valuta Svenska kronan Penningpolitik

Debatt

”Eleverna lär sig inte vad fysik och kemi innebär”

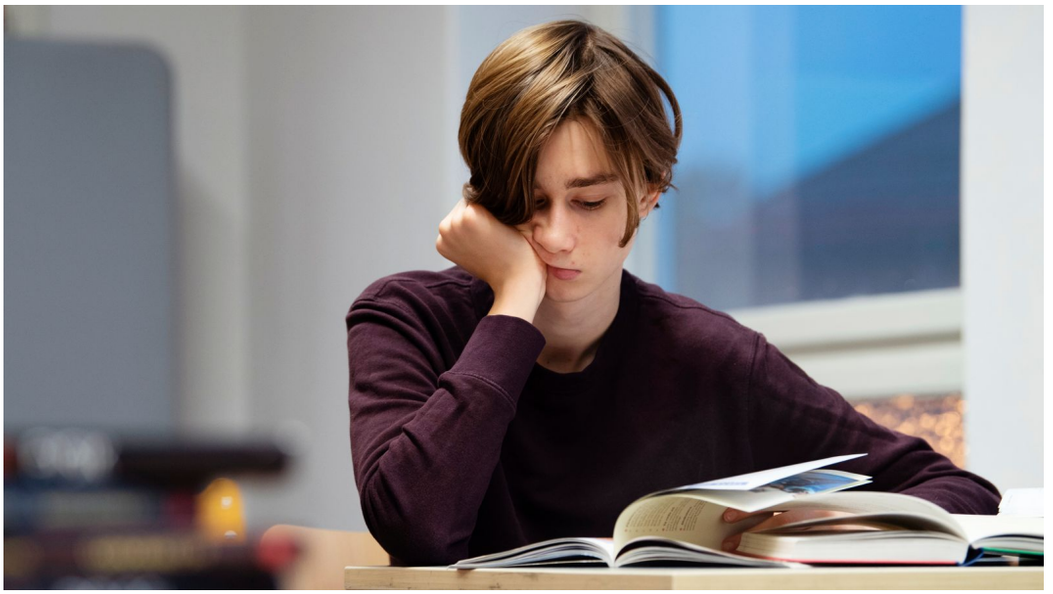

Foto: Henrik Montgomery/TT

Att de abstrakta symboliska språken har tagits bort från undervisningen i fysik och kemi betyder att eleverna inte vet vad ämnena innebär när de går ut grundskolan, skriver två debattörer.

Publicerad 2023-09-17

DEBATT | SKOLAN

Det här är en argumenterande text med syfte att påverka. Åsikterna som uttrycks är skribentens egna.

Läroplanen i de naturvetenskapliga ämnena i grundskolan måste ändras. Den största bristen är att man rensat bort sådant som är abstrakt, men som ingick i undervisningen förr. Fokus ligger helt på det som är nära vardagen och dagsaktuella händelser.

Fysik beskriver naturfenomen med hjälp av matematik och diagram. En naturlig utgångspunkt är Newtons lagar, som ger ett samband mellan kraft, acceleration och massa. Man definierar sedan energi, effekt med mera med hjälp av liknande formler. För att ta dessa första steg behövs bara de fyra räknesätten och elementär algebra. Förståelsen nås genom att man använder formlerna i enkla räkneexempel. Utan matematik går det inte, då blir det ytlig populärvetenskap där man pratar om fysikaliska begrepp utan att veta vad de betyder.

Ändå är det i stort sett så fysikundervisningen bedrivs på högstadiet. Orsaken finns i läroplanen. Det enda kvantitativa samband som ingår i dess ”centrala innehåll” för årskurs 7–9 är det mellan ström och spänning (Ohms lag). Newtons lagar nämns inte; det närmaste man kommer är punkten ”krafter, rörelser och rörelseförändringar samt hur kunskaper om detta kan användas, till exempel i frågor om trafiksäkerhet”. Inget sägs om sambandet mellan dessa begrepp. Läroplanen omfattar också till exempel universums uppkomst, uppbyggnad och utveckling, jordens strålningsbalans, partikelstrålning och elektromagnetisk strålning. Allt detta är för avancerat för att eleverna ska kunna förstå det; det blir med nödvändighet ytliga beskrivningar i ord. Men fysikens verkliga språk är matematik.

De nationella proven följer läroplanen. Det nationella provet i fysik för årskurs 9 år 2017 (senare prov är belagda med sekretess) innehåller inte en enda räkneuppgift. Många uppgifter kräver inga insikter alls i fysik, till exempel ”resonera i två led kring vad ett byte av kylskåp kan få för påverkan på miljön”. De uppgifter som handlar om fysik kräver bara kvalitativ kunskap, som att metaller och gaser ökar i volym när temperaturen ökar. Det som värderas högst är allmänna resonemang med anknytning till samhällsfrågor, inte att förstå fysiken i sig.

Liksom fysik har kemi en abstrakt kärna, men den handlar inte i första hand om matematik, utan om reaktionsformler och enkla modeller av atomer och molekyler. Läroplanen nämner inte det periodiska systemet, och inte heller kemisk bindning. ”Kemiska reaktioner” nämns, men inget sägs om vilka, eller hur de ska tas upp i undervisningen. Man nämner ett antal olika ämnen och kemiska processer, men eleverna förväntas knappast förstå några av de kemiska reaktioner som är inblandade.

Det bekräftas av det nationella provet från 2017. Reaktionsformler förekommer inte, och inte heller kemisk bindning. En del uppgifter kräver kvalitativ kemikunskap, som att energin i fotosyntes kommer från solljus. Men mer än hälften av poängen delas ut i uppgifter som inte handlar om kemi, till exempel ”argumentera kring varför det är viktigt att äta en näringsriktig kost”.

Naturvetenskapen strävar efter att finna ett fåtal generella principer som ligger bakom till synes osammanhängande naturfenomen. Ett berömt exempel är när Newton insåg att samma kraft som får äpplet att falla till marken också får månen att kretsa kring jorden. Ett avgörande steg var att hitta symboliska språk som gör det möjligt att formulera dessa principer. I fysik är det matematik, i kemi är det reaktionsformler och modeller av atomer och molekyler. Ord räcker inte till. Utan de symboliska språken kan man inte förstå vad de naturvetenskapliga termerna betyder, och deras relation till varandra, till exempel relationen mellan ”energi” och ”kraft”, eller mellan ”alkohol” och ”kolväte”.

Att de abstrakta symboliska språken har tagits bort från undervisningen betyder att eleverna inte vet vad fysik och kemi innebär när de går ut grundskolan. De kan därför inte veta om det passar dem att läsa ett naturvetenskapligt eller tekniskt program i gymnasiet. Det betyder också att de som inte väljer dessa program aldrig får chansen att förstå vad fysik och kemi är, eller vad grundläggande begrepp som ”energi” och ”effekt” betyder.

Är de symboliska språken för svåra för högstadiet? För några decennier sedan var de en viktig del av undervisningen, även om en del elever säkert tyckte att det var svårt. Det krävs tid och övning för att vänja sig vid dem, liksom vid andra språk, men det är inget skäl att vänta. De som läser naturvetenskap eller teknik på gymnasiet får det lättare om de börjat vänja sig redan på högstadiet, och övriga elever får i alla fall vissa grundläggande insikter.

Skulle det göra undervisningen torr och tråkig? De symboliska språken gör det möjligt att se dolda mönster som förklarar fenomen som på ytan inte verkar ha med varandra att göra. För många är det just det som fascinerar, snarare än alla tillämpningar. Newtons insikter var en impuls till hela upplysningstiden, långt före tillämpningarna. Tar man bort allt detta blir fysiken obegriplig, och kemin blir en katalog av ämnen.

Men läroplanen har en annan syn. Det som ska skapa intresse är tillämpningar och kopplingen till egna upplevelser och aktuella händelser, snarare än ämnena i sig. De som har skrivit läroplanen tycks inte själva ha något genuint intresse för fysik och kemi. Skriv om läroplanen!

Jonas Nycander
professor vid Meteorologiska institutionen, Stockholms universitet
Håkan Lönnqvist
ordförande Sveriges Ingenjörer Akademikerna vid Ericsson

Vill du debattera? Klicka här för mer info.

Visa diskussion (17)

RELATERADE ÄMNEN Skola & utbildning Fysik Kemi

Foto: Andreas Hillergren/TT

Per Gahrton 1943-2023

Miljöpartisten Per Gahrton död – blev 80 år

Partikollegorna i sorg: ”Lämnar efter sig ett stort livsverk.”

Foto: Stina Stjernkvist

Skjutningarna i Sverige

Ljuset i gängkriget – ”får svar på några timmar”

Polisens nya metoder har lett till ”ett paradigmskifte” i arbetet mot gängvåldet.

Regeringen kallar till krismöte om gängvåldet

Sju dödsskjutningar på tio dagar – Strömmer (M) vill diskutera akuta läget.

”De är själva skärrade över utvecklingen”

Barn dödas och lejs som mördare i gängvåldet: ”Men det finns nyanser”, enligt juristen.

Läs mer om Skjutningarna i Sverige ›

Tunnelbanan ska gå som normalt i helgen

Planerade stoppet mellan T-centralen och Slussen uteblir.

Foto: Amina Dahlab, Magnus Laupa

Digitala nomader

Senaste nytt

- 2 min SVERIGE
  Fyra livstidsdömda frias för mord i Huddinge
- 14 min NÄRINGSLIV
  OECD sänker tillväxtprognosen för 2024
- 18 min VÄRLDEN
  Tyskland förbjuder nynazistisk grupp
- 22 min VÄRLDEN
  Australiens ledare varnar: Sommaren blir svår
- 24 min VÄRLDEN
  Många nej till fler språk i EU

Målet: en tillvaro de inte behöver ta semester från

”Väljer inte jobb framför liv” – Lissabon en av Sebastians sex favoritorter att jobba i.

Vistelsen i Lissabon inte oproblematisk

Jennie Aquilonius: De digitala nomaderna har förvärrat bostadssituationen.

Läs mer om Digitala nomader

Foto: Lisa Hallgren

Professor rustar för ny attack mot gröna stålet

Varnar för H2 Green Steel och Hybrit – stöds av näringslivstoppar: ”Kan inte sitta tyst.”

Till startsidan för Svenska Dagbladet

Tf chefredaktör och ansvarig utgivare: Martin Ahlquist
Politisk chefredaktör: Tove Lifvendahl
Tf vd: Karin Nilsson
Tf redaktionschef och stf ansvarig utgivare: Daniel Kederstedt

Chef SvD Nyheter: Mikael Larsson
Chef SvD Näringsliv: Louise Andrén Meiton
Chef SvD Kultur: Lisa Irenius
Kontakta redaktionen
Växel: +46 8 13 50 00

Tipsa om nyheter
Jobba på SvD
Annonsera i SvD
Anmäl störande/felaktig annons
Annonsvänligt Sverige
Personuppgifts- och cookiepolicy

Postadress kundservice: Svenska Dagbladet, C/o Releasy Customer Management AB, Box 881, 501 15 Borås
Postadress redaktion: Svenska Dagbladet, 105 17 Stockholm
Besök Västra Järnvägsgatan 21, Stockholm
Organisationsnummer: 902004-3619

Prenumerationsärenden och e-post till kundservice

Kundservice: +46 8 618 02 20

SvD
Kvalitetsjournalistik sedan 1884.

Schibsted SvD.se är en del av Schibsted. Schibsted är ansvarig för dina data på denna sida. Läs mer här